

Kaj še lahko storimo za večjo varnost ...

Gore so pozimi še posebej privlačne. Ne samo zaradi drugačnosti pokrajine odete v snežno odejo, tudi sicer je gibanje in orientiranje v zimskih razmerah drugačno, kot poleti. Predvsem na gornika/planinca prežijo druge nevarnosti. Ko omenimo zimo in sneg, vsak najprej pomisli na nizke temperature in vlago in s tem povezane težave, kot so zmrzline in podhladitve. Na splošno se z njimi znamo spopasti.

Pozimi na nas preži še ena nevarnost. Zasutje v snežnem plazju. Ta ima za posledico lahko poleg zmrzlin in podhladitve tudi zadušitev. V principu je o varstvu pred snežnimi plazovi in ravnanju ob nesreči v literaturi že vse napisano. Poznamo vrsto pripomočkov, ki nam pomagajo hitro in učinkovito pomagati zasutim v snežnem plazju. Oprema, ki je standardna oprema gornika/planinca in nam služi v ta namen je razen lavinske žolne, ki igra dvojno vlogo, ta je označevalec in iskalec, namenjena reševanju, torej ljudem, ki ali kot tovariši ali kot profesionalni reševalci pomagajo žrtvi. Na kratko si oglejmo bistvene tri pripomočke, čemu so namenjeni in kam gre njihov razvoj.

Generalno vodilo je seveda dobro znana krivulja preživetja, ki narekuje hitro in učinkovito delovanje, saj je čas glavni sovražnik zasutega.

Lavinska žolna

Namenjena je označevanju in iskanju zasutega v snežnem plazju. Vse naprave imajo enotno oddajno frekvenco ne glede na proizvajalca ali model naprave. Generalno jih ločimo v analogne in digitalne. Prve nam med iskanjem sporočajo podatke v dejanskem času in z njimi pravzaprav z metodo izločanja dokazujemo kje ni oddajnika in s tem ožamo prostor, kjer naj bi oddajnik, ki je praviloma na žrtvi, bil. Druga skupina, digitalne naprave, pa v svojih elektronskih možganih dobljene podatke, ki jih posreduje oddajna naprava, obdelajo in v nam razumljivih pokazateljih sporočajo na različne načine. Zvočno, svetlobno ali opisno. Dobre digitalne naprave imajo možnost preklopa na analogni način, saj ja na primer iskanje globoko zasutih žrtev precej uspešnejše v analognem načinu. Pri metodah iskanja z digitalnimi napravami gre dejansko za določanje mesta izvora oddajnega signala naprave, ki je praviloma na žrtvi. V rahli krivulji se približujemo izvoru in ko so pokazatelji na napravi najugodnejši smo praviloma našli izvor oddajne naprave.

Naprava je v zadnjem desetletju doživela precejšnje spremembe. V glavnem v natančnejšem sprejemanju oddanih signalov in pretvorbi le teh v nam razumljive indikatorje v čim bolj realnem času. Proizvajalci se trudijo narediti napravo čim bolj odporno proti poškodbam in hkrati čim enostavnejšo za rokovanje. Kljub opozorilom in jasnim navodilom naj bo na nevarnem območju le en sam pohodnik ali smučar, še vedno prihaja do zasutij več ljudi hkrati. Zato z večino digitalnih naprav zmoremo iskati več hkrati zasutih.

Ortowox S1 »Z lavinsko žolno lahko merimo tudi naklon«

Ker v gorah pozimi za varnejše gibanje potrebujemo kar nekaj informacij, kot so temperatura okolja, orientiranost glede na smeri neba, kolikšen je naklon terena itd, so proizvajalci v nekatere modele vgradili še dodatne funkcije s katerimi lahko določamo smer neba, naklon in temperaturo okolja. Ena od smeri razvoja je vodila in še vodi v izdelavo naprave, ki bo omogočala zaznavo življenjskih funkcij zasutega in na ta način omogočila izbiro iskalcu, koga naj najprej išče! To je vsekakor moralno in etično sporno. Kot sem omenil se z digitalnimi žolnami med iskanjem izvora le temu približujemo v rahli krivulji. Da bi skrajšali še to pot, se proizvajalci trudijo doseči, da bo naprava z vgrajenim GPS sprejemnikom znala določiti ravno črto med iščočim in izvorom, torej še skrajšala čas iskanja.

Več o tem: <https://www.volontar.net/clanek.php?pid=38> (januar 2012)

Končni namen vsakega iskanja z lavinsko žolno je čim bolj natančno določiti mesto oddajanja oddajne naprave. Seveda s tem še zdaleč nismo našli žrtve.

Lavinska sonda

Namen tega pripomočka je dejansko locirati žrtev. Če smo z žolno locirali oddajnik oziroma najmočnejši izvor signala oddajne naprave, z lavinsko sondo, s katero v okolici najmočnejšega izvora signala prebadamo snežno odejo, določimo žrtev. Šele ko se s sondo dotaknemo telesa zasutega lahko govorimo, da smo locirali žrtev. Lindemanova in Billingerjeva sonda sta preteklost. Novejše sonde so praviloma krajše in lažje, na konici nimajo več jeklenih iglic za odvzem materiala. Za reševanje sicer še vedno uporabljamo dokaj dolge sonde (3,2 do 4m), kot osebna oprema gornika/planinca pa so sonde praviloma krajše (2,4m) in iz lahkih materialov (aluminij, karbon itd). Sonda je praviloma hitro sestavljiva in lahko zložljiva, da je njen

volumen čim manjši zaradi transporta. Sonda se lahko skriva tudi v zložljivih, teleskopskih smučarskih palicah.

Na prvi pogled se razen debeline, dolžine in materialov kaj dosti ne da več narediti. Pa vendar, slabih 5 let je že na tržišču sonda z vgrajenim sprejemnikom – »I« sonda, ki zazna oddajni signal lavinske žolne. Revolucionarna novost, bi lahko zapisali.

»I – sonda«

V konici sonde je skrit sprejemnik, ki na 2m zazna oddajanje signala in s piskom, ki prihaja iz zvočnika, ki je skrit v zgornjem delu sonde, opozori na bližino. Če poenostavim, ko smo z žolno locirali izvor oddajne žolne, z sondo, ki je hkrati sprejemnik, zelo hitro natančno lociramo žrtev. Ko je konica sonde oddaljena od izvora cca 50cm (ni nujno, da se dotika žrtve), neprekinjen pisk na to opozori in nadaljnje prebadanje plazovine ni več potrebno. Kljub temu, da se nismo dotaknili zasutega vemo, da je izvor naprave, ki je praviloma pritrjena na telesu zasutega, oddaljen največ pol metra. Seveda takšna sonda v nobenem pogledu ne nadomešča lavinske žolne.

Več o tem: <https://www.volontar.net/clanek.php?pid=40> (januar 2012)

Lavinska lopata

Locirali smo izvor signala in s sondo našli zasutega. Čas je zlato, v tem primeru življenje, zato je treba zasutega kar najhitreje odkopati, priti do glave in dihalnih poti. Lopata je prvenstveno namenjena odkopavanju zato mora biti primerne velikosti in teže ter dobro ergonomsko oblikovana, da z njo lahko obvladujemo težaško delo. Kot pri večini gorniške/planinske opreme, ki mora biti čim manjša, čim lažja in naj bi z njo naredili čim več različnih opravil, tudi lopata ni izjema. Prvenstveno je sicer namenjena odkopavanju zasutega, lahko pa nam služi tudi za izgradnjo bivaka, igluja ali pa z izvajanje preizkusa stabilnosti snežne odeje in ne nazadnje, služi nam lahko za izdelavo improviziranega transportnega sredstva ali imobilizacijo. Lopata naj bo torej lahka a dovolj trdna, da z njo lahko odkopavamo trdo, zbito plazovino, naj bo primerno velika, da smo učinkoviti in naj bo takšne oblike, da jo lahko uporabimo tudi kot pripomoček pri ugotavljanju stabilnosti snežne odeje.

Dobra lopata je uravnotežena lopata. To pomeni, da sta del s katerim zajemamo sneg, zajemalo in držalo, ročaj, v ravnotežju. To preizkusimo zelo preprosto. Lopato tik za zajemalnim delom, na spoju z ročajem, postavimo na iztegnjen prst. Ostati mora vodoravno.

Tu kakšnih revolucionarnih sprememb ni, če odmislimo nove in nove materiale, ki manjšajo težo in večajo trdnost.

Več o tem: <https://www.volontar.net/clanek.php?pid=24> (januar 2012)

Zgornji trije pripomočki so nujno potrebni! Seveda ni dovolj, da jih imamo, nujno je popolno obvladovanje uporabe. Kot že omenjeno, pa vsi trije kosi opreme služijo preživelim, reševalcem, da lažje odkrijejo zasutega, ga natančno locirajo in odkopljejo.

V nadaljevanju si bomo pobliže ogledali kaj nam še sporoča krivulja preživetja. Kje so še možnosti? Kaj lahko stori žrtev oziroma zasuti?

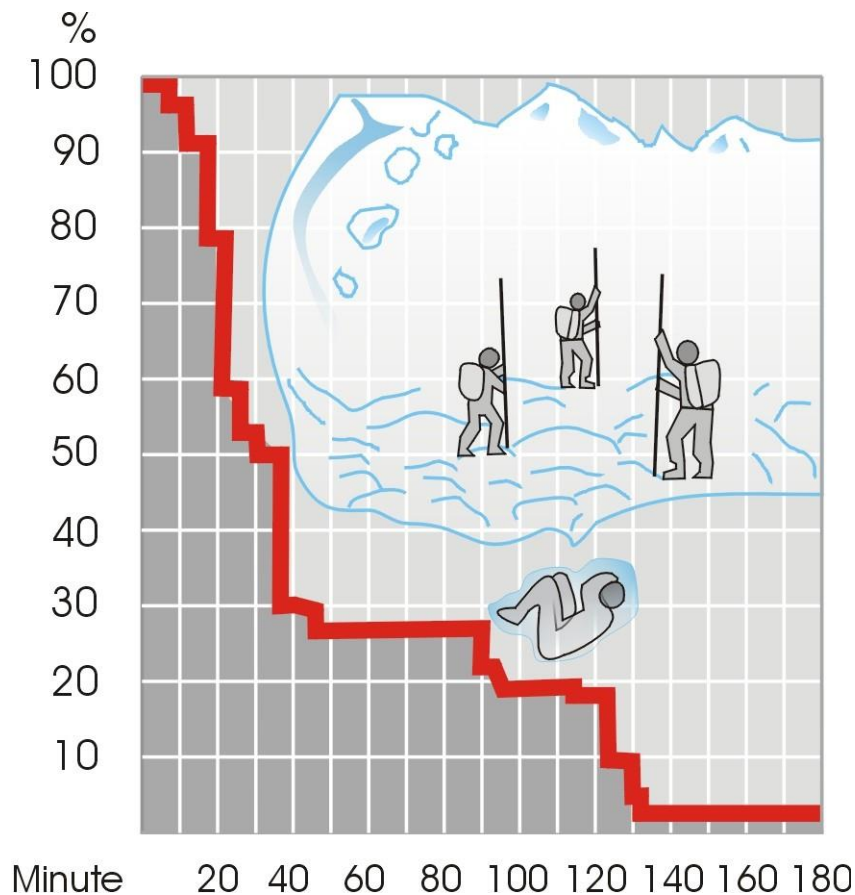
Generalno, zasutje lahko opišemo na dva načina. Žrtev je lahko vidna ali nevidna ter delno ali popolno zasuta.

Žrtev je nevidna, če je v celoti pokrita s snegom. **Da je žrtev vidna** smatramo takrat, ko je katerikoli del telesa ali kos opreme, ki se drži telesa, viden na površini plazovine. V takem primeru je pravzaprav čas iskanja in določanja mesta zasutja enak nič! Takoj, ko je zasuti opažen in se mu približamo, lahko začnemo s tretjo fazo, z odkopavanjem.

Popolno zasuta je žrtev takrat, ko je glava (obraz) v celoti pokrita s snegom, ostali deli telesa pa so vidni, dihanje je zelo oteženo ali onemogočeno. Nemudoma pričnemo z pazljivim odkopavanjem glave in takoj pristopimo k izvajanju prve pomoči.

Nepopolno ali delno zasuta pa je žrtev takrat ko je glava nad plazovino. Če je zasuti pri zavesti in diha imamo nekoliko več časa za izvajanje nadaljnjih postopkov. V obeh primerih je žrtev vidna, torej je čas iskanja enak nič. Takoj pristopimo k izvajanju tretje faze reševanja, k odkopavanju in izvajanju prve pomoči.

Krivulja preživetja govori tudi o možnostih preživetja glede na dolžino zasutja. Globina pri tem ne igra nobene vloge. Statistika kaže, da je po 15-20 minutah le še dobrih 80% možnosti preživetja. Nadalje pravi, da je med 40 in 90 minutami še vedno obstaja 30% možnosti preživetja. V uri in pol pa tovariši ali reševalci lahko storijo ogromno za žrtev.

»Krivulja preživetja«

Na strani žrtve sta torej dve možnosti. Da poizkuša ostati vidna, oziroma, če je popolno zasuta, da si zagotovi možnost dihanja (zračni žep) in s tem podaljša čas preživetja. V obeh primerih žrtev ustvari pogoje tovarišem ali organiziranim reševalcem, da uspešno izpeljejo svojo nalogo. V primeru vidne žrtve je, kot smo ugotovili, čas iskanja enak nič, kar močno skrajša reševanje. V primeru, da si žrtev zagotovi zračni žep, prostor za dihanje, pa s tem nudi več časa, več možnosti, tovarišem ali reševalcem za uspešno lociranje in odkop.

Kako to storiti?

Ogledali si bomo princip dveh naprav, ki vsaka zase predstavlja rešitev za zgoraj omenjene možnosti. Tule se ne bomo spuščali v podrobnosti, kot so način uporabe, hranjenje in vzdrževanje in napake, ki se lahko pojavijo, ker je vse to podrobno opisano v navodilih za uporabo in v raznih priročnikih.

Avalung – Podaljšati čas preživetja v plazovini.

Zračni žep je prostor neposredno pred obrazom zasutega in omogoča dihanje, omogoča podaljšati preživetje v plazovini. Zelo pomemben je tudi za obravnavo žrtve, saj nam pove kako in ali sploh se lotiti prve pomoči.

Avalung je nekakšen balon ali meh, ki je z ustnikom (podobno, kot pri potapljaški dihalki) povezuje usta, dihalne organe z balonom, ki je nekakšen usmernik pretoka in filtriranja zraka, nameščen na zgornji plasti oblačil in omogoča osebi, zakopani pod snegom, da izkorišča (diha) zrak neposredno iz snega. Enosmerni ventili znotraj sistema usmerjajo izdihani zrak, torej CO₂, navzven na koncu balona, stran od mesta vdiha.

»Avalung«

Napravo se mora vedno uporabljati v kombinaciji z ostalimi nujnimi pripomočki. Ustnik, ki je trden, je pritrjen na sprednjem delu telesa tako, da je blizu ust. Neposredno pred gibanjem po nevarnem terenu, med tveganim smučanjem ali celo, ko nas plaz preseneti, ga z lahkoto namestimo v usta. Z zobmi držimo ustnik v pravilnem položaju. Dihamo mirno, globoko, brez panike. Zasuti si na ta način umetno ustvari dihalni žep, ki omogoči podaljšati preživetje in s tem tovarišem ali reševalcem podaljša čas za izvedbo uspešnega reševanja. Izdihani CO₂ odvaja daleč od ustne votline, hkrati pa ne ogreva okolice ust, kar bi slej ko prej privedlo do zamrznitve zračnega žepa. Naprava je zelo preprosta za uporabo in omogoča enega bistvenih segmentov za preživetje, to je dihanje.

»Ustnik mora biti trdno v ustih«

POZOR: ne pozabite natančno prebrati navodil in se jih v celoti držite. Naprava ne preprečuje zasutja, je le odličen pripomoček, ki omogoča podaljšano preživetje v plazovini. Vedno jo uporabljajte v kombinaciji ostalih priporočenih pripomočkov za varnejše gibanje na plazovitem terenu.

Več o tem: <https://www.volontar.net/clanek.php?pid=48> (januar 2012)

Airbag – zračni blazina. Ostati viden in na površini plazovine.

Oglejmo si mehaniko plazu! Sneg je drugo agregatno stanje vode in se v principu obnaša kot voda. Tekoči sneg ali plaz je torej podoben tekoči vodi, potoku ali celo reki. Ob stiku s površino teče počasneje kot v sredini, na notranji in zunanji strani zavojev je počasnejši, ob zadevanju v ovire se zgosti in upočasni. Tudi predmeti, ki se znajdejo v plazu se obnašajo podobno, kot v deroči vodi. Lažji in z večjo površino so bolj ali popolnoma na površju, težji in manjši pa prej potonejo in jih plaz vleče po dnu. Lažji predmeti potujejo dlje proti dolini, težji, ki potonejo se zaustavijo višje v plazovini.

Na kratko, storiti moramo nekaj, kar nas bo v zelo kratkem času, ko nas zajame plaz, naredilo precej lažje pri isti velikosti (to je seveda nemogoče) oziroma nam bo pri isti teži močno povečalo volumen in površino. To pa je mogoče.

»Dve 70-litrski blazini«

Zračni balon se že dobrih 15 let uporablja širom Evrope. V tem času se je sicer spreminjal, izboljšali so hitrost napihljivosti, trpežnost, poenostavili rokovanje, v principu pa je namen ostal enak. V čim krajšem času ustvariti velik volumen pri enaki teži. Zračne blazine so vdelane v nahrbtnik, praviloma ob straneh ali na vrhu. Na dosegu roke je sprožilni mehanizem, ki s pomočjo stisnjenega plina nameščenega v jeklenki,

»Jeklenka s stisnjnim plinom«

ki je skrita v hrbtišču nahrbtnika, v zelo kratkem času napolni eno ali več blazin z zrakom (k izredni hitrosti pripomore izkoriščanje podtlaka, ki iz okolice črpa zrak), ki zagotavljajo plovnost. Nahrbtnik mora biti obvezno po navodilih pritrjen na telo, da ga med prevračanjem v plazju ne odtrga s telesa.

»Nahrbtnik mora biti dobro pritrjen na telo«

Sistem z zračnimi blazinami se da namestiti na različne modele nahrbtnikov, odvisno od potrebe po prostornini.

Potezni mehanizem in jeklenka s stisnjenim plinom sta lahko odstranljiva.

»Potezna ročica je preprosto nastavljiva«

Obvezno se moramo ob rokovanju držati navodil proizvajalca in hkrati upoštevati navodila, ko se znajdemo na primer v gondoli, na letalu, helikopterju ...

Po uporabi, sprožitvi blazin, je zelo pomembno, da nahrbtnik in blazine pozorno pregledamo, posušimo, zložimo nazaj v ležišče, zamenjamo potezni mehanizem in jeklenko.

»Nahrbtnik po pregledu uredimo v prvotno stanje«

Zračne blazine so kljub vsemu relativno nova naprava, ki jo na zahodu s pridom uporabljajo. Pri nas se uporaba sicer strmo dviguje, v glavnem pa jih uporabljajo smučarji izven smučišč, reševalci, specialne enote policije in vojske. Kaj skrivajo proizvajalci in kam bo šel razvoj te vrste opreme ne vemo. Se pa vsi trudijo še izboljšati varnost, enostavnost rokovanja in zmanjšati že tako skoraj nične napake. Ena od dobrodošliih novosti je ta, da na hrbitišče, ki je srce naprave, lahko pritrdimo nahrbtnike različnih prostornin, različnih proizvajalcev. Druga sprememba je ta, da so najnovejše jeklenke iz izredno lahkih materialov. Največja novost v zadnjem času pa je prav gotovo možnost hkratnega proženja več zračnih blazin. Naprave so narejene tako, da se npr. na izhodišču ture med sabo »spoznajo«. V skupini določijo kdo bo vodnik, če to seveda že v naprej ni jasno in ta ima možnost skupinskega, hkratnega proženja zračnih blazin vseh udeležencev. Če si predstavljamo skupino smučarjev, ki jih je na hrib prinesel helikopter, ki sicer posamično, pa vendarle v skupini smučajo na veliki površini. Vodnik, ki je tudi v vlogi opazovalca in bo tako prvi opazil morebitni plaz, ima možnost hkrati sprožiti zračne blazine vseh udeležencev.

Odstotek zatajenih sprožitvev je minimalen, tu in tam se zgodi tudi, da je ogroženi pozabil ali ni imel prilike sprožiti mehanizma, vendar je vseh teh dogodkov manj, kot 1%.

POZOR: ne pozabite natančno prečitat in se jih v celoti držite. Naprava je le odličen pripomoček, ki omogoča boljšo plovnost žrtvi. Vedno jo uporabljajte v kombinaciji ostalih priporočenih pripomočkov za varnejše gibanje na plazovitem terenu.

Več o tem: <https://www.volontar.net/clanek.php?pid=49> (januar 2012)

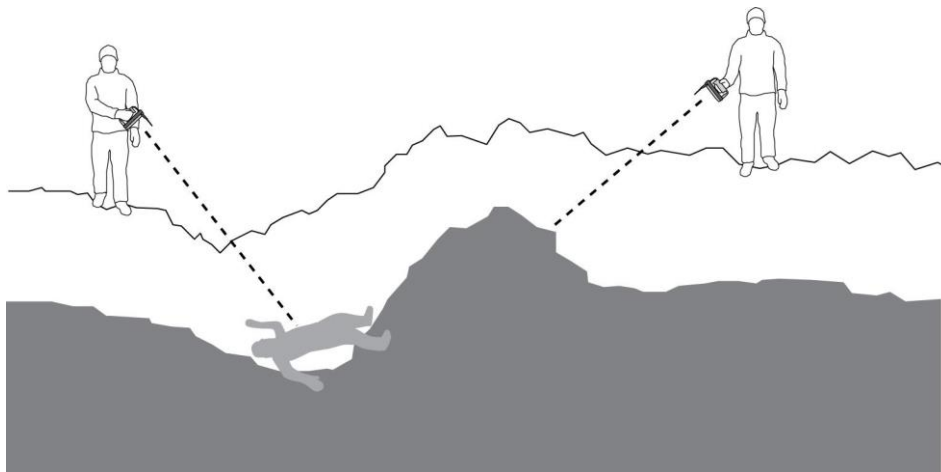
RECCO odbojnik ali reflektor

Omenim lahko še odbojne ali odsevne ploščice, tako imenovane RECCO reflektorje. Lavinska žolna je oddajno sprejemna naprava. Isto napravo torej uporabljamo kot oddajnik, gornik/planinec jo ima nameščeno na telesu in v primeru zasutja oddani signal naprave iskalcu, ki s podobno napravo v načinu delovanja za iskanje, pove kje je izvor signala. Naprava je relativno draga, za svoje delovanje potrebuje električno energijo, nujno jo je treba vzdrževati, za pravilno in uspešno uporabo je potrebno kar nekaj vaje. Uporabnik, ki se redno giblje po plazovitem terenu bo vsekakor posegel po taki napravi. Kaj pa vsi tisti, ki sicer plazovite terene blizu smučišč uporabljajo zgolj za adrenalinski spust na smučeh, morda samo nekajkrat na leto? Praviloma se na začetek spusta pripeljejo z žičnico, uporabljajo običajno smučarsko opremo za smuko v svežem snegu, tudi vsa ostala oprema in znanje ni primerljivo z opremo in znanjem izkušenega gornika/planinca. Težko si je zamisliti, da bi vsi uporabniki te vrste kupili in obvladovali uporabo lavinske žolne in ostale opreme za gibanje na plazovitem terenu. V ta namen so strokovnjaki na področju plazov, pripravili majhen odsevník, ki je lahko že tovarniško vdelan v oblačila ali obutev, z napravo, ki hkrati oddaja in sprejema od odsevníka odbite valove pa te odsevníke lahko lociramo. Tak način lociranja odbojnikov je bil prvotno namenjen spremljanju živali, zaznavanju robnikov cest v namen pluzenja snega itd.

»Odsevník vшит v rokav oblačila«

Majhna, nenapajana dioda, zalita v plastiko je poceni, lahka in preprosto se jo lahko namesti na oblačila ali obutev. To napravo, če ji tako lahko rečemo, skorajda ni potrebno vzdrževati, ne more se pokvariti ali uničiti brez namerne velike sile, edino, kar ji lahko škodi je pregretje v mikrovalovni pečici. Njena naloga je zgolj prestreči oddani signal naprave za iskanje in ga odbiti nazaj proti napravi. Oddajno iskalna naprava je hkrati oddajnik in sprejemnik. Oddaja na eni frekvenci in sprejema na odbiti, dvakrat povečani frekvenci. Iskalni snop je ozek, v idealnih pogojih deluje na razdalji 200m. Idealne pogoje, ko sta antena in odbojnik vzporedno poravnana in med njima ni ovir, oziroma je to samo sneg, omenjam zato, ker je v nasprotnem primeru uporaba zelo omejena. Kljub temu, da je oddajno sprejemna antena strogo usmerjena, operater iskalec ne sme imeti na sebi svojega odsevnika in vsi elektronski aparati (radijska postaja, telefon, lavinska žolna) morajo biti na hrbtni strani telesa. Ovir, ki poslabšajo sevanje in odsevanje so v prvi vrsti voda iz katere je sneg, tako je led najslabši prevodnik in puhec najboljši, signal skoraj ne potuje skozi zemljo in je popolnoma blokiran, če mu je na poti človeško telo.

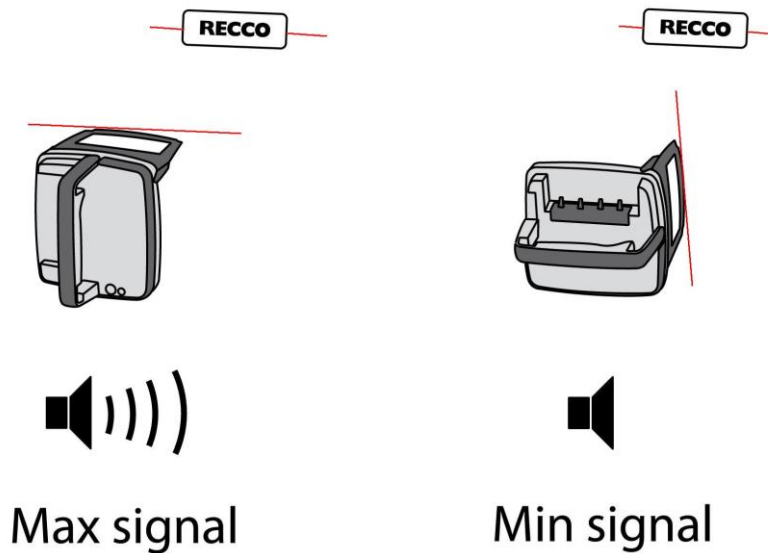

»Zemlja je lahko popoln izolator«

Zato je pomembno kje so nameščeni odsevniki. Vsak uporabnik naj bi imel dva, na primer enega na spodnji strani hlačnice na zunanji strani in drugega na nasprotnem ramenu ali v ovratniku za vratom. Tako obstaja veliko večja možnost, da je vsaj en odbojnik v položaju, ko ga lahko zadane oddani signal. Na tržišču je kar nekaj proizvajalcev, ki serijsko vgrajujejo odsevnik v svoja oblačila in obutev, sicer pa se da odsevnik kupiti in sami poskrbimo za namestitvev.

Vendar pozor, odsevnik ne nosite v nahrbtniku, ne všivajte ga v kapo ali rokavice, ne lepite ga na smuči, saj je velika verjetnost, da vam te kose med prevračanjem v plazovini odtrga s telesa in bodo reševalci sicer našli vašo kapo a brez glave v njej. Potrudite se tudi, da odsevnika ne izgubite, ker je praktično neuničljiv, lahko povzroči nemalo preglavic iskalcem v bodočnosti.

Iskanje z napravo je dokaj preprosto, pred sabo usmerjeno napravo premikamo horizontalno (levo – desno) za 180°, v osi roke pa jo sučemo za 90°. Tako pokrijemo zelo širok pas pred seboj, s sukanjem v osi delovne roke pa dosežemo, da se oddajna antena in odbojnik slej ko prej znajdeta v polariziranem položaju, torej vzporedno.

»Naprava in odsevnik v polariziranem položaju«

Naprava ima velik domet zato jo lahko uporabljamo tudi za iskanje iz zraka. Ker sprejema odbito valovanje od elektro elementa, ki je vgrajen v množico naprav in pripomočkov, ki jih imamo ljudje v vsakdanjem življenju s seboj, je z RECCO napravo možno sicer na mnogo manjši razdalji, iskati tudi ugasnjeno lavinsko žolno, mobilni telefon, fotoaparati, kamero, itd.

»RECCO je primeren tudi za iskanje iz zraka«

RECCO naprava zadnje generacije R9 ima dodano še eno dolgo pričakovano funkcijo. Poleg tega, da je mnogo manjša in lažja od predhodnih modelov, s to napravo lahko iščemo tudi običajno lavinsko žolno.

V Sloveniji ima GRZS v uporabi dve starejši in eno najnovejšo napravo R9.

»Starejša in novejša RECCO naprava«

Ko smučate v tujini bodite pozorni na obvestilno tablo z značilnim logotipom RECCO. Ta vas opozarja, da imajo na tem smučišču za iskanje v uporabi napravo RECCO.

POZOR: Odsevník RECCO vas ne varuje pred zasutjem. Če imate oblačila ali obutev z vstavljenim odbojnikom o tem podučite sotovariše ali bližnje. V primeru zasutja bodo le oni lahko povedali reševalcem, da ste označeni z odsevníkom.

Avaball – lavinska žoga

Zgoraj je zapisano, da je reševalcem prihranjenega veliko časa, če je žrtev vidna. Da je žrtev vidna govorimo v tistem slučaju, ko del telesa ali predmet, ki se je povezan s telesom, gleda iz plazovine. Že dolga desetletja poznamo **lavinsko vrvico**. To je cca 20m dolga, trpežna vrvica, na vsakem metru dolžine označena s kovinsko objemko, ki kaže oddaljenost in smer žrtve, praviloma obarvana rdeče z barvo, ki je vodotopna in v stiku s snegom spuščča barvo. Novodobni lavinski vrvici je na enem koncu dodana zložljiva, z vzmetnim jeklom ojačana žoga. Žoga, pravzaprav trpežna tkanina napeta čez napere iz vzmetnega jekla, je v neaktivnem stanju zložena in varno spravljena v nahrbtniku. Pred vstopom na nevarno območje si prosti konec vrvice privežemo okoli pasu, zloženo žogo sprostimo, da postane res žoga in jo vlečemo za seboj. Ker je izredno lahka ob morebitnem plazu ostaja na površini, zaradi živo rdeče ali oranžne barve je dobro vidna. Tovariši morajo le poiskati žogo in slediti vrvici, ki je privezana okoli pasu zasutega.

»Avalanche ball – Lavinska žoga«

POZOR: Lavinska žoga ni in ne sme biti nadomestilo za lavinsko žolno ali nahrbtnik z zračnimi blazinami. Je pripomoček v skrajni sili!

Priporočila:

- ta točka je namenjena vsem gornikom/planincem in vodnikom, ki so usposobljeni za hojo ali vodenje v zimskih razmerah. Vodnik naj bi poznal opremo tako dobro, da zmore svetovati pri nakupu in jo sam brezhibno uporablja.
- v gornjem zapisu bi bilo nesmiselno navajati podatke, pravila pri uporabi, možne napake in kako jih odpraviti, ker je vse to zelo dobro, jasno in natančno opisano v navodilih za uporabo, ki so sestavni del kupljene opreme. Poleg tega se specifični podatki kaj lahko spremenijo ali dopolnijo in bi bil ta članek brezpredmeten.
- za izvajanje te točke predlagam predavatelja z veliko izkušnjami z snežnimi plazovi. Predlagam dve (2) šolski uri, kjer naj bo zajet teoretični in praktični del. V teorijo spada opis in razlaga uporabe opreme, namen in možne napake. Dolžina teoretičnega dela se prilagodi predznanju slušateljev.
- v praktičnem delu pa je nujno fizično pokazati vse kose opreme, nosilec usposabljanja pa zagotovi testne jeklenke za izvedbo praktičnega prikaza sprožitve balona.
- pri obravnavi lavinske žolne se še enkrat natančno poudari razliko med analogno in digitalno žolno, načini iskanja ter prednostmi in slabostmi ene in druge vrste.
- pri obravnavi lavinske sonde je nujno pokazati vsaj nekaj različnih tipov lavinskih sond. Pri prikazu »I«-sonde pa natančno razložiti namen uporabe in način uporabe, njene dobre in slabe plati.

- pri obravnavi lavinske lopate naj predavatelj pokaže vsaj dva modela lopate od katerih naj bo eden ekstremno neuporaben (natančno je treba opisati zakaj) in drugi zelo dober (natančno je treba opisati zakaj).
- pri obravnavi Avalunga je praktičen preizkus seveda nemogoč zato naj se oprema vsaj natančno pokaže, razloži sestavne dele in opiše ter prikaže način uporabe.
- pri obravnavi nahrbtnika z zračnimi blazinami naj predavatelj nazorno pokaže vse sestavne dele, njih namen in uporabo. Pred skupino naj z nahrbtnikom opremi pomočnika, poudari nujne elemente pri namestitvi, kako se ravna v slučaju potrebe po sprožitvi in naj na koncu to tudi stori. Sledi pregled blazin in nahrbtnika ter zlaganje blazin in menjava jeklenke in potezne ročice.
- zaradi možnih težav z zagotovitvijo testnih jeklenk se lahko pokazno sproženje zračnih blazin izvede za vse udeležence seminarja hkrati
- pri obravnavi naprave RECCO je potrebna dobra, plastična razlaga, saj so v Sloveniji le tri takšne naprave in bo težko zagotoviti praktični prikaz za vse skupine. Predavatelj naj z dobrim slikovnim materialom prikaže napravo in odbojnik, namen in delovanje ter slabosti.
- lavinska žoga je samo omenjena, kot možen pripomoček in kot zanimivost zato je posebej ni potrebno predstavljati

OPOZORILO:

Vedno uporabljajte in priporočajte uporabo opreme, ki ima oznako skladnosti z veljavnimi standardi in jih priporoča UIAA.

Avtor:

Klemen Volontar